

Lancering *Canon speciaal & passend onderwijs* op dinsdag 1 juni 2021

Vanaf dinsdag 1 juni is de digitale *Canon speciaal & passend onderwijs* definitief online en toegankelijk voor het brede publiek. De Canon bestaat uit 30 vensters die bij elkaar de geschiedenis van het speciaal onderwijs in Nederland in beeld brengen. Ze laten zien hoe het onderwijs voor mensen met zintuiglijke, lichamelijke, verstandelijke of andersoortige beperkingen zich de afgelopen twee eeuwen heeft ontwikkeld.

De *Canon speciaal & passend onderwijs* wil actuele discussies over de vraag in hoeverre deze leerlingen een plek moeten krijgen in het reguliere onderwijs meer historische diepgang geven. Want soms lijkt het erop alsof we vergeten zijn dat tot diep in de jaren zestig van de vorige eeuw apart onderwijs voor moeilijk lerende of anderszins problematische kinderen door pedagogen volop werd gepropageerd. Pas in de jaren zestig/zeventig wint de gedachte veld dat deze afzonderlijkheid ook een keerzijde heeft. Het onderwijs moet mensen niet uitsluiten, zo luidt de nieuwe overtuiging, maar juist insluiten. Ieder kind – hoogbegaafd of oliedom, ingewikkeld of spontaan, moeilijk of makkelijk - heeft recht op gewoon onderwijs. Zo begon een halve eeuw geleden de reis naar het ideale inclusieve onderwijs.

Deze Canon laat zien dat deze reis verre van gemakkelijk is. Inclusie van bijzondere kinderen in volle klassen blijkt een opgave waar het onderwijs tot op de dag van vandaag mee worstelt. Wanneer is een kind beter af in het speciaal onderwijs en hoe bepaal je dat? Het beleidsstreven naar inclusiever onderwijs stuit op een oneindige reeks kleine en lastige beslissingen. Veel van de argumenten die nu voor of tegen het speciaal of passend onderwijs worden gebruikt, zijn in het verleden ook gebruikt, vaak om precies het tegenovergestelde te beweren.

Het is goed om kennis te nemen van de slingerbeweging in deze argumentatie. Kennis van de geschiedenis ontbreekt nu vaak in de discussies over de toekomst van het speciaal onderwijs, waardoor nogal eens gemakzuchtige beweringen worden gedaan. Het feit dat de geschiedenis niet op een toegankelijke wijze beschikbaar was, is daar zeker debet aan. In deze lacune wil deze *Canon speciaal & passend onderwijs* voorzien.

Link: www.canonspeciaalonderwijs.nl

[Verdere detailinformatie op pagina 2.](#)

Wikipendium canon sociaal werk

De *Canon speciaal & passend onderwijs* maakt deel uit van het digitale platform www.canonsociaalwerk.eu; een wikipendium (combinatie van *wikipedia* en *compendium*) waarin sinds 2007 de geschiedenis van de sociale sector wordt ontsloten.

Initiatiefnemers

Het initiatief tot deze Canon is genomen door:

- *Dorien Graas*, lector Jeugd, Windesheim, Zwolle: tam.graas@windesheim.nl
- *Jacques) Dane*, historicus, Hoofd Collectie en onderzoek van het Nationaal Onderwijsmuseum te Dordrecht: j.dane@onderwijsmuseum.nl
- *Jos van der Lans*, eindredacteur Canon sociaal werk, journalist/publicist: info@canonsociaalwerk.eu
- *Teunis Post*, psycholoog. Werkzaam geweest in de zorg voor kinderen/mensen met een verstandelijke beperking: teunispst1@gmail.com

Zij vormden de redactie en zijn voor toelichtende vragen aanspreekbaar. Jos van der Lans fungeert als eerste woordvoerder. Telefonisch bereikbaar op: 020 4194657.

Cofinanciering

Deze Canon werd mogelijk gemaakt dankzij financiële of andersoortige bijdragen van:

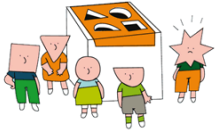
- [Stichting SPZ](#)
- [Landelijke Expertise Centrum Speciaal Onderwijs \(LECSO\)](#)
- [Kentalis](#)
- [VISIO](#)
- [Stichting Almere Speciaal](#)
- [Lectoraat Jeugd Hogeschool Windesheim](#)
- [Nationaal Onderwijsmuseum](#)

Bijlagen

- I – Overzicht van de vensters
- II – Flyer

Overzicht

Canon speciaal & passend onderwijs

Introductie & toelichting

1790 'Instituut tot onderwijzing van Doven en Stommen' in Groningen

Het ontstaan van dovenscholen in Nederland

1808 Instituut tot onderwijs van blinden

1837 Braille in Nederland

1855 De idiotenschool van Van Koetsveld

Baanbrekend begin Nederlandse verstandelijk-gehandicaptenzorg en speciaal onderwijs

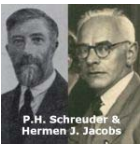
1896 De bijklasse van Meester Köhler

Het begin van het buitengewoon onderwijs

1901 Leerplichtwet

Startpunt buitengewoon lager onderwijs

1902 P.H. Schreuder en Hermen J. Jacobs
Pioniers en strijdmakers Buitengewoon Onderwijs

1903 Vereeniging van onderwijzers en artsen
werkzaam aan inrichtingen van onderwijs aan achterlijke en zenuwzieke kinderen

1908 Emancipatie en belangenbehartiging
Met oprichting Bond van Slechthorenden start strijd om erkenning

1913 Pedologie – ‘De wetenschap van het kind’

1915 Psychopaten school
De onstuitbare groei van het aantal kinderen met gedragsproblematiek – cluster 4

1916 Staatscommissie
onderzoek tot verbetering van het lot van blinden en halfblinden

1919 De IQ test
.. en de selectie voor het Buitengewoon Onderwijs

1920 Lager onderwijs wet en wetgeving voor buitengewoon onderwijs
Van buitengewone scholen naar passend onderwijs

1921 Pier de Boer - 'ambtenaar van de nazorg'
'Mijn instrumenten zijn mijn schoenen'

1929 Start vakopleiding speciaal onderwijs
Van zaterdagmiddagcursus tot masterstudie

1943 Wilhelmina J. Bladergroen (1908-1983)
Moeder van de LOM-school

1943 SON-test
Snijders-Oomen Niet-verbale intelligentietests

1945 Steeds betere hoorapparaten
De revolutionaire ontwikkeling van de audiologie

1949 Verregaande differentiatie
Buitengewoon Onderwijs groeit uit tot parallel onderwijssysteem

1950 Vestiging van de orthopedagogiek
als dé wetenschappelijke discipline van het speciaal en passend onderwijs

1951 Slechtziendenonderwijs

1975 Contourennota

Kabinet-Den Uyl munt term speciaal onderwijs

1982 Nieuwe wegen in onderwijs aan blinde en slechtziende kinderen

Regionalisatie en ambulantisering

1985 Wederopstanding gebarentaal

'Bevrijding voor de dove'

1987 Groeï van het speciaal onderwijs

De onstuitbare toename van leer- en opvoedingsmoeilijkheden

1992 Weer Samen Naar School

Stop de groei van het speciaal onderwijs

2003 Het rugzakje

Wildgroei in etiketten

2014 Passend onderwijs

Effectievere samenwerking en zorgplicht voor scholen

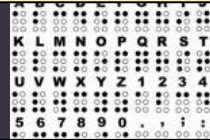
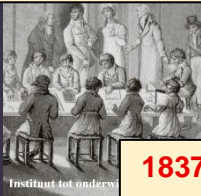
2020 Canon speciaal & passend onderwijs Almere

Boekeditie - vijftig jaar onderwijsgeschiedenis

CANON

speciaal & passend onderwijs

1790 Instituut tot onderwijzing van Doven en Stommen

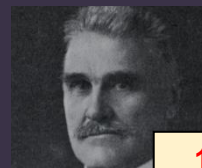

1837 Braille in Nederland

1855 De idiotenschool van Van Koetsveld

1901 Leerplichtwet

1896 De bijklasse van Meester Köhler

1919 Binet-Herderschêe-IQ-test

1908 Emancipatie slechthorenden

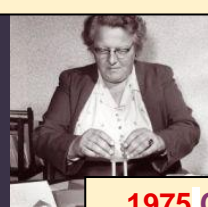

1915 Psychopatenschool

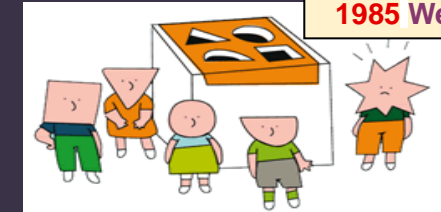

1949 Verregaande differentiatie

1943 Wilhelmina J. Bladergroen

1975 Contourennota

1985 Wederopstanding gebarentaal

1992 Weer Samen Naar School

2003 Het rugzakje

2014 Passend onderwijs

CANON

speciaal & passend onderwijs

Het klinkt heel vanzelfsprekend: kinderen die niet precies in de voorgevormde onderwijsvakjes passen hebben recht op een eigen vakje. Vandaag de dag noemen we dat inclusief en passend onderwijs. In de dagelijkse onderwijspraktijk blijkt dat echter bepaald niet eenvoudig. Moeten we ons uiterste best doen om hen op school te ondersteunen of zijn ze toch beter af in het speciaal onderwijs? Die ingewikkelde afweging loopt als een rode draad door de geschiedenis van het speciaal onderwijs.

Het grootste deel van de 20^e eeuw werd overigens door pedagogen apart onderwijs voor moeilijk lerende of anderszins problematische kinderen als de beste oplossing gezien. Pas in de jaren zestig/zeventig wint de gedachte veld dat deze afzonderlijkheid ook een keerzijde heeft. Het buitengewoon onderwijs zet kinderen apart, geeft ze een stempel en sluit ze af van het normale leven. Het onderwijs moet mensen niet uitsluiten, zo luidt de nieuwe overtuiging, maar juist insluiten. Daarom spreken we sindsdien ook niet meer over het denigerende 'buitengewoon' onderwijs, maar over het minder beladen 'speciaal' onderwijs. Ieder kind – hoogbegaafd of oliedom, ingewikkeld of spontaan, moeilijk of makkelijk – heeft recht op zo gewoon mogelijk onderwijs.

Maar inclusie van bijzondere kinderen in volle klassen blijkt een ingewikkelde opgave. Wat voor extra aandacht mag je van een leerkracht verwachten als de klas gevuld is met dertig

stuiterballen en drie zorgleerlingen? Wanneer is een kind beter af in het speciaal onderwijs en hoe bepaal je dat? En wie beslist daarover? Het streven naar inclusiever onderwijs stuit op een oneindige reeks kleine en lastige beslissingen. Veel van de argumenten die voor of tegen het speciaal of passend onderwijs worden gebruikt, zijn in het verleden ook gebruikt, soms om precies het tegenovergestelde te beweren.

Kennis van de geschiedenis ontbreekt vaak in de discussies over de toekomst van het speciaal onderwijs, waardoor nogal eens gemakzuchtige beweringen worden gedaan. Het feit dat de geschiedenis niet op een toegankelijke wijze beschikbaar was, is daar zeker debet aan. In deze lacune wil deze **Canon speciaal & passend onderwijs**, met aparte aandacht voor de geschiedenis van het onderwijs aan blinden en slechtzienden en het onderwijs aan doven en slechthorenden, voorzien. Wat deze Canon laat zien is dat de keuzes waar leerkrachten en onderwijsorganisaties voor staan niet louter bepaald worden door een falend Haags onderwijsbeleid of een gebrek aan financiële middelen. Ze zeggen vooral iets over de moeilijkheidsgraad om voor ieder kind dat onderwijs te bieden dat zijn of haar mogelijkheden en talenten optimaal tegemoet treedt. Dat vereist vakmanschap, geduld, kennis, samenwerking en passie – zoveel maakt deze Canon duidelijk. De **Canon speciaal & passend onderwijs** wil aan de hand van dertig vensters de geschiedenis als inspiratiebron laten functioneren voor het actuele debat over het inclusieve karakter van het onderwijs.

www.canonspeciaalonderwijs.nl

Deze organisaties maakten deze Canon mogelijk.